

Tisková zpráva

Workshop

Korupce – klientelismus – krize v Evropě 1789–1989

Pracovní vědecké setkání, které proběhlo v Národním archivu 15. března 2024 spoluorganizované nejen hostitelskou organizací, ale též Historickým ústavem AV ČR, Ústavem státu a práva AV ČR, Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy a Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity, bylo věnováno tématu, o kterém se sice žurnalisticky mnoho diskutuje, na druhé straně historický výzkum v České republice se mu věnuje podstatně méně. Setkání historiků s archivářem, politologem, socioložkou a právníky, z nichž jeden je expert na trestní právo a druhý právním historikem, se ukázalo být velice užitečné a hlavně potřebné. Jejich metodologický přístupy byly pochopitelně odlišné, což se odrazilo v diferencovaných interpretacích a podnětné živé diskusi.

Emil Voráček (Historický ústav AV ČR) se v úvodu prostřednictvím otázky, proč se zabývat problematikou korupce, vyslovil ke genezi dobového vnímání korupce od přelomu 18. –19. století až téměř po současnost. Jan Kober (Ústav státu a práva AV ČR) navázal s poněkud jiným pohledem, a sice korupčních praktik optikou právních dějin. Velikým přínosem, můžeme říct přímo intelektuálním osvěžením, bylo vystoupení Kristýny Bašné (Sociologický ústav AV ČR), která se soustředila na sociologickou perspektivu korupce a klientelismu. Vycházela z řady vlastních výzkumů jak v českém prostředí, tak i zkušeností ze zahraničních výzkumných pobytů. Politologický pohled přinesl Vladimír Naxera (Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni). Osvětlil otázku proměn ideologických diskurzů korupce v České republice od začátku transformace do současnosti a kontinuitu/diskontinuitu s předcházejícím vývojem a jejich různé interpretace. Archivář a historik hospodářských dějin Pavel Dufek (Národní archiv) rozšířil pohled na téma výzkumu o profily referátů na loňské mezinárodní konferenci (září 2023) ke korupci v Košicích. Zsvěcený výklad k vývoji definice korupce v českém (československém) trestním právu podal Jaromír Hořák (Právnícká fakulta Univerzity Karlovy).

Na živá a polemická vystoupení účastníků a na jejich vzájemné diskuse reagovalo dotazy a doplňky hojně zastoupené auditorium (více než čtyři desítky hostů). Otázky směřovaly zejména k problematice vnímání korupce a klientelismu ve společnosti a odtud v trestním právu v různých režimech. Tematizována byla dále otázka posouvání hranice mezi lobbyismem a korupcí, jakož i chování elit v transformačních procesech následujících po změně systému.

Workshop (součást projektu Strategie AV21 AV ČR, výzkumného programu „Odolná společnost pro 21. století. Potenciály krize a efektivní transformace“) představoval přípravou akcí pro připravovanou stejnojmennou mezinárodní konferenci, která se uskuteční ve dnech 19.–20. září 2024 v prostorách Národního archivu a na niž bude brzy zveřejněna pozvánka.

Emil Voráček